

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

IX. De osse.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

DE OSSE.

CAPVT IX.

S verò frigidum est & siccum: & ideo sensus omnis expers, cum & minus, quam oporteat, temperatum sit, atque à frigidis ac ficis sensus abesse soleat. *Offi natura*

Terrea profus natura est, vt in 3. de partibus cap. 2. & 3. de anima, tex. 66. dixit Aristoteles: Atque ex duritate, soliditate, densitate, pondere, manifestum est. Est enim pars omnium durissima, solidissima densissima, maximèque ponderosa: quæ omnia terræ accidentia sunt. Nimirum ex terra magis & crassa seminis parte gignitur; quadam veluti adustione, atque humoris, qui mollitudinem adferbat, consumptione.

Et vitur natura velut basi, & fundamento ad mollem & labantem carnem fulciendam & sustentandam. Vt enim (inquit Philosophus in cap. 9. libi. 2. de partibus) qui ex limo aut alia humida massa effingunt animal, firmo aliquo subdito corpore obducunt, atque afformant: sic natura ex carnibus animal condidit, eique subiecit ossa; aut flectendi gratia, si mouentur, aut conseruandi, si immobilia sunt; vt costæ, quæ pectus salutis viscerum gratia claudunt. Quo loco tres complexus est præcipuos ossium vsus.

1. Primus est ad erigendam & fulciendam carnem & ceteras partes minus duras & constantes. Stabilimentum enim & rectitudo ac species, vt Hippocrates loquitur in libro de ossium natura, corpori ab ossibus exhibetur. Quia si non essent ossa, velut vermiculus homo quoque humi serperet. Nam vt verè in primo de anatom. admin. cap. 2. inquit Galenus, hoc sunt in animalibus ossa, quod in tentorijs pali & in ædibus parietes. Quare ad ossium imitationem totum formatur corpus; dum caro, venæ, arteriæ, partisque ceteræ ossibus obducuntur. Quæ creditur esse causa, cur in animalibus omnibus simia musculis, arterijs, nervis, & partibus omnibus simillima homini sit: quoniam nimirum & ossium forma.
2. Alter vsus est ad motum. Tum vt esset certus, definitus, & sine periclitatione membrorum. Tum quòd in omni motu necesse est quidpiam esse, quod moueatur; & aliquid aliud stabile & immotum, circa quod fiat motus. Itaque hanc ob causam debuerunt esse terrea. Siquidem & immobilitas propria terræ est inter omnes mundi partes, cum in suo loco semper consistat & circa eam immobilem cuncta moueantur: Et verò in vniuerso perfectorum mistorum genere ipsa est, quæ soliditatem & consistentiam tribuit.
3. Tertius est ad continendum & conseruandum præcipuas quasdam partes, quibus velut propugnacula & durissimi muri à natura ponuntur: vt thoracis & capitis ossa; illa ad cordis, hæc ad cerebri custodiam.

Simia curba minus simillima.

A Alia etiam sunt, quæ peculiaribus quibusdam actionibus aut vsibus famulantur, vt auditui aurium ossa; & apprehensioi ea, quæ digitorum sunt. Alia inanitates solum & commissuras aliorum replere dixerit, quæ tamen facilem & promptum illorum motum faciunt, vt tali & alia quædam.

Solus venter ex omnibus corporis partibus nullum habet os. Sed duplex est causa. Altera generi vniuerso communis; ne ingesto cibo impediantur tumor. Si enim offensus esset venter, nunquam ad saturitatem comedere: quare vt respiratione continua, sic esu assiduo indigeremus: neque contemplationi & alijs rebus vacare possemus. Altera fœminarum propria; ne fetus incremento obstat. Quare quòd in Magia refert Apuleius, piscem, in cuius ventre duodecim ossicula sunt, nescio quàm verum sit. Certè aut vera ossa non sunt, sicut nec in piscibus esse solent; aut ita copulata, vt dilatari queant & contrahi: aut exteriora non sunt ventrem totum continentia, vt thoracem, costæ; sed interiora: aut demum piscem cum tantundem semper cibi sumere, nec fœminam intra se parere oportet.

Illud quoque præclare factum animaduertimus, vt maiora ossa sint caua medullamque contineant; minora non item, sed profus solida. Nam maiora, si tota fuissent solida, grauius nimis, onerosa, & gæstatiue difficilia existissent. Interim verò cauitate illa quasi penu medullam condunt familiare sibi nutrimentum: firmioraque ac robustiora euadunt: tum ob circularis figuræ conditionem: tum quòd per eam humiditas facillè dilabitur, sicioraque & densiora redduntur. Quæ verò minora sunt, si cauitatem haberent, infirma nimis essent omnique carerent robore. Vbi que tamen cauernas habent, quibus alimentum condant. Quæ admodum & in quibus, seu appendices, quæ illis ferè additæ sunt. Leonis ossa, vel etiam grandiora, ceteræ medulla creduntur: quòd vt est in 3. de historia lib. cap. 7. per exiguum & tenuem, atque in paucissimis ossibus, hoc est femoribus & brachijs contineat. Nam vt est fortissimum ac robustissimum animal, sic solidissima habet & durissima ossa: adeo vt ex illis concussis velut ex silice ignis excutitur.

Et omninò quæ animalia calidiora sunt & valentiora, durioribus ossibus constant. Nec in gressilibus modò; sed & in volucris, vt in 11. de vsu partium cap. 18. confirmat Galenus. In ijs præsertim, quæ rapaces sunt, & carnosæ, ac dimicando viuunt. Siquidem aquilis densissima profus ac durissima insunt: deinde accipitribus & ferocibus quibusque: & in vniuerso animaliù genere maribus magis, quàm fœminis: præterquam fortasse in auitibus rapacibus & alijs quibusdam, in quibus fœminæ durioribus creduntur consistere ossibus.

In piscibus non ossa, sed spinas in ouiparis, velut analogum quidpiam nominamus. In Delphino & cetaceo genere non spinas, sed ossa; quòd sanguinea animalia sunt & viuipara. Denique quæ nec ossa nec spinas habent, cartilagine inftar ossium aut spinarum continent, vt ea ferè, quæ ex æguia sunt, & cartilaginea vocantur, vt pisces viuipari, vermes, & reptilia quædam, quòd molliorem habent motum.

Cur venter sine ossi.

Ossa caua & non caua.

Duriora quibus ossa.

Ossibus que analogo.

motum. Propterea in serpentum genere, qui minores sunt, spina constant, qui praegrandes, ossa. Validiores enim sunt, viuiuari, & carniuori; & ideo firmiori egerunt fulcimento. In testaceis autem & crustaceis instar ossis testa est aut crusta; eaque exterior, quod mollia sint & frigida, exteriorisque indiga propugnaculi.

CVR IN CORPORIBVS
nostra ossa tam multa?

CAPVT X.

Erum enim verò locus postulat, vt rationem exponam, cur non vnicum os, sed tam multa tantoperèque inter se diuersa in corporibus nostris reperiuntur. Nam etsi Hippocrates in lib. de ossium natura multò pauciora commemorauerit; verè tamen diligentior singulorum dissector & inspector Galenus in lib. de foetuum formatione cap. 6. vtrinq; tum in dextris, tum in sinistris partibus, ducenta & amplius esse tradidit. Et in 9. libro de Hippocratis & Platonis Decretis cap. 8. plura, quam trecenta. Auerroës in primo lib. colliget cap. 4. minutioribus quibusdam praetermissis ad ducenta quadraginta octo colligit.

Ossa quot in corpore nostro.

Cur tam multa.

Quicumque autem fuerit numerus, is certè maximus est maximeque necessarius. Nam etsi ad erigendam & sustentandam carnem vnicum fortasse satis esse posset; ad motum tamen, firmitatem, & robur partium plura esse debuerunt. Motus enim nullus fuisset, sed immobilitas summa, si vnicum os continuum & integrum in toto corpore extitisset. Et animal, quod per sensum & motum definitur, velut lapideum aut luteum opus esset: neque curuare se posset, aut incedere, membrauè in partes diuersas flectere. Aut certè vna pars sine cæteris omnibus non moueretur. Nunc autem & in omnem partem curuatur corpus, cum pluribus vertebris, quarum singulae flecti possunt, confecti spina: & progreditur, & currit, & saltat, quòd artus singuli moueantur seorsim atque ad inflexionem promptissimi sint. Id in cruribus & brachijs manifestissimum cuius est in animalibus cunctis. Apprehensio, quæ manuum propria est functio, an non cum primis est homini necessaria, cibique sumptio & confectio viuentibus omnibus? At quomodo manus firmiter apprehenderet, nisi constaret ossibus digitisque pluribus, & in singulis digitis plures essent articuli? Quomodo maiora complecteretur corpora, nisi & manus ad vlnam & radium, & hæc ad humerum, isque demum ad scapulam antrosum flecterentur? Quomodo incederet, nisi pes tibia, tibia femori, atque hoc ischio committeretur? Durioris autem cibi sumptio atque confectio qui fieret, nisi ossæarum plurium mandibularum ope? Iam sine respiratione optimorum animalium vita non consistit. In ea perficienda quæ thoracis esset dilatatio aut com-

A pressio, si vnico totus osse contineretur? Ad demum ne singula persequare, caput ipsum, quod propter cerebri custodiam osseum maxime esse oportuit, si vnico concluderetur osse, quam cerebri vapores & exhalationes exirarent? Propter transpirationem enim & corporis cuiuspiam transitum futuras plurimumque ossium commissuras adesse oportuit.

Eandem ossium multitudinem ac diuersitatem firmitas partium omnium postulabat. Aut enim totum corpus osseum esse debebat, aut plures partes necessario robore priuarentur; nisi singulis singula ossa infererentur. Videbitur sanè eatenus passiuè futurum fuisse fortius, si osse vnico subsistisset; quatenus difficilius & ægrius ab alio moueretur. Actiuè tamen, vt seipsum proprijs viribus sistere valeat & sustentare ne corruat; fortius multò fuit in ossa plurima distributum. Sic enim vna pars aliam firmat & roborat. Tum verò ad hæc omnia accessit figura & diuersa membrorum quantitas: quorum quædam maiora, alia minora, quædam rotunda, alia caua, alia recta, quædam curua ossa postulabat.

Verum illud accidit longè omnium admirabilissimum; vt quamuis plurima sint maximeque diuersa; ea tamen sit omnium structura, compositio, & nexus, ac si vnicum esset. Fit autem structura & connexio, aut per *σύνουσις*, 1. absque diuerso coëuntium ossium motu; per inde ac si vnicum esset os. Aut per *ἀρθρωσις*, in qua diuersus est eorum motus: Atque in *σύνουσις*, cum ossa sese vicissim subeunt, ceu duarum serrarum dentes sibi mutuò occurrentes; aut alio simili modo, vt ossa cranij, *εὐρη* seu futura dicitur; *ὀφθαλμια* verò, si absque ingressu 3. 4. mutuo per simplicem lineam copulentur; vt quædam superioris maxille & nasi ossa: ac demum *ῥομφαίως*, vbi instar clauis os ossi insignitur, vt maxilla dentes. At *ἀρθρωσις*, si manifestum & conspicuum habeat motum, vt in brachijs, manibus, cruribus, & pedibus, vocatur *ἀρθρωσις*, ceu laxa esset dearticulatio. Si obscuriorem & minus apertum, vt in metacarpio, spina, & costis, dicitur *συνάρθρωσις*, 7. quali coarticulatio. Siue excipientis ossis sinus altus sit, & ingredientis caput magnopere prominens, & vtrumque vnicum, vt in femoribus, & coxendicis, humerique & scapulae coarticulationibus, siue contra neutrum sit magnopere aut cauum aut extuberans, sed vtrumque parum & leniter, ac si plana quodammodo superficies essent, vt interiora tarsi & quædam brachialis ossa. Siue manifestis quidem, non tamen simplicibus, sed pluribus aut finibus, aut capitibus, vt in 2. ac 3. quatuor digitorum & femoris ad tibiam articulo. Quorum trium articulationis formarum prima vocatur *ἐπιάρθρωσις*, altera *ἀρθρωσις*, tertia *ὑποάρθρωσις*. Denique dum harum, quæcumque ea sit, articulatio quopiam alio corpore ossa colligante vitur, aut *συνάρθρωσις*, dicitur, si vinculo confect, aut *συνάρθρωσις*, si carneo musculo, aut *συνάρθρωσις*, si cartilagine. Atque his modis ossa connecti & colligati Aristoteles etiam in 2. de partibus cap. 9. prodidit.

Ossium structura.

1.

2.

3. 4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.